

ljevica traži lidera

Eurozastupnik i kandidat za predsjednika socijaldemokrata, otkriva s

U SDP-u se vodi, reklo bi se, nikad neizvjesnija bitka za čelno mjesto u stranci. **Tonino Picula**, nesuđeni predsjednički kandidat na prethodnim unutarstranačkim izborima, ovoga je puta među prvim istaknuo kandidaturu. Zasad je u igri još sedam imena, iako još neki SDP-ovci prikupljaju potpise za ulazak u igru predsjedničkog uloga. Po nekima, Picula je zapravo zakasnio jer su mnogi kritičari načina na koji je socijaldemokrate vodio **Zoran Milanović** ostali razočarani kad je ustuknuo pred prošle izbore u SDP-u, nakon čega je, kao što je poznato, Milanović "pomeo" izazivača **Zlatka Komadinu**. No, bivši ministar vanjskih poslova ne misli tako i odlučno ulazi u izbornu utrku, iako se ne razmeće zvučnim najavama poput recimo svog konkurenta **Ranka Ostojića**, pa je tako, upitan o mogućoj reviziji Vatikanskih ugovora, Picula je uzvratilo kako podržava "javnu raspravu o svemu što se veže za utjecaj Crkve na društvo", što "ne znači nužno i njihovu reviziju". Indikativno je da, iako ne izbjegava govoriti o njenoj politici, ime još uvijek službenog stranačkog šefa gotovo i ne izgovara.

» **Žalite li možda što se niste upustili u utrku za mjesto predsjednika SDP-a prošlog proljeća, kad je struju nezadovoljnika, na kraju predvodio Zlatko Komadina?**

- Sve političke odluke nastojim donositi promišljeno na temelju uvida u tvrde činjenice. Nema nikakve sumnje da bih, da sam se tada kandidirao, podijelio glasove onih koji su, sasvim opravdano, željeli promjene u SDP-u. Nisam tada htio umanjiti šanse **Zlatka Komadine** koji je već puno ranije najavio svoju kandidaturu za predsjednika SDP-a. Jednako tako nisam htio stajati sa strane tek kao "europski promatrač", kandidirao sam se za potpredsjednika stranke i dobio povjerenje članica i članova.

UJEDINJUJU NAS - KAPITALISTI

» Svi kandidati slažu se kako SDP treba vratiti ljevici, pa da treba vratiti povjerenje birača u socijaldemokraciju... Na što Vi mislite kad govorite o socijaldemokraciji? Znači li to pjevati "Po sumama i gorama...", klicanje proleterskoj borbi na zatvorenim okupljanjima ili možda veličanje **Chaveza**, onako kako bi to valjda htjeli oni koji tvrde da SDP i nije "prava ljevica"? Ili možda pod vraćanjem ljevici vidite odgovaranje na izazove krize tržišne ekonomije današnjice, u kojoj - kako ste i sami primijetili - nema proletarijata, ali ima prekarijata?

- Ni jedna od tih opcija ne može biti budućnost socijaldemokracije, pogotovo njene izvedenice u našim uvjetima. Slažem se s analizama koje argumentiraju kako je ljevica u krizi i previranju posvuda na Zapadu jer ne uspijeva pronaći odgovore na tri ozbiljna problema: a) negativne posljedice globalizacije, b) nestanak svoje tradicionalne društvene baze - industrijskog radništva i odumiranje države blagostanja i c) društveni uspon populizma koji se sve uvjerljivije potvrđuje na izborima.

Danas je, ruku na srce, jasno da su današnji svijet ujedinili kapitalisti, a ne proletari. Kriza demokratske ljevice je strukturna; ona je posljedica dubokih promjena u tehnološkim temeljima novih ekonomija i posljedično novih životnih stilova i identifikacija.

Negativne posljedice globalizacije u svijetu rada dovele su na Zapadu do masovne pojave prekarijata koji je zamijenio proletarijat. Procesi poput samozapošljavanja smanjuju i udaljuju radno ovisno stanovništvo od tradicionalne demokratske ljevice. Naravno da potreba za demokratskom ljevicom time nije nestala. Naprotiv! Moderni liberalni kapitalizam sve više postaje sinonim za nejednakost i nesigurnost u svakom pogledu. Zadatak socijaldemokracije u 21. stoljeću glasi: kako politički povezati tako razmrmljeni rad?

Izgubili smo mlade i ugrožene.

Moje je da ih vratim SDP-u!

PIŠE HRVOJE PRNJAK

SDP nakon niza poraza na izborima ne treba samo novo vodstvo. Stranka se mora obnoviti i programski, statut prilagoditi demokratskim zahtjevima članstva. SDP treba moći konačno doći na vlast i kada HDZ nije u rasulu kao 2000. i 2011. Sada je jasno da smo toliko oslabili da ne možemo pobijediti HDZ ni kada je u previranjima

Procesi poput samozapošljavanja udaljuju radno ovisno stanovništvo od tradicionalne ljevice. Naravno da potreba za demokratskom ljevicom time nije nestala. Naprotiv! Zadatak socijaldemokracije glasi: kako politički povezati tako razmrmljeni rad i da se krajnja nesigurnost prihvati kao sastavni dio i radne etike i zakonodavstva

Kako spriječiti da se krajnja nesigurnost prihvati kao sastavni dio i radne etike i zakonodavstva?

» **Slušajući neke ugledne SDP-ovce, čovjek bi još i pomislio kako je neuspjeh Narodne koalicije na posljednjim parlamentarnim izborima posljedica "loše kampanje". Ili su pravi razlozi ipak nešto dublji?**

- Kampanja je važan element ukupne izborne slagalice i greške mogu skupo koštati. Očito je da se u jednom trenutku odustalo od predstavljanja političke i programske platforme u korist snažne personalizacije i prizemnog konflikta sa rivalima. Imam osjećaj da se ovog puta već u kampanji odustalo od predstavljanja nekog mogućeg novog "Plana 21". O neuspjehu takve strategije dovoljno govore rezultati. Izgubili smo više od 100 tisuća glasova u odnosu na prethodne, također izgubljene izbore. Desno biračko tijelo je pozitivno reagiralo na promjene na vrhu HDZ-a i novu retoriku, a lijeva strana je

odustala od podrške uvijek istoj političkoj ponudi SDP-a. Inače, pokazalo se da je Narodna koalicija rezultatski najslabija koalicija SDP-a od 2011. godine.

SPIN O BRUXELLESU

» **Zoranu Milanoviću su mnogi s krajnje ljevice zamjerali pretvaranje SDP-a u stranku liberalne ljevice. Treba li SDP imati ikakve veze s politikama liberalne ljevice, ili je to neprihvatljivo?**

- SDP se zaista proteklih godina svjetonazorski i operativno predstavio dobrim dijelom kao stranka liberalne ljevice jer su domaće političke okolnosti i rastući utjecaj rigidne desnice tražile takav nastup. Pored toga, opće prilike druge hrvatske tranzicije (prilagodba standardima EU) diktirale su model liberalizacije u cijelom nizu sektora. Međutim, odnos prema gravitacijskoj snazi neoliberalizma bio je konfuzan i proizvodio je šarene rezultate. U onoj mjeri u kojoj

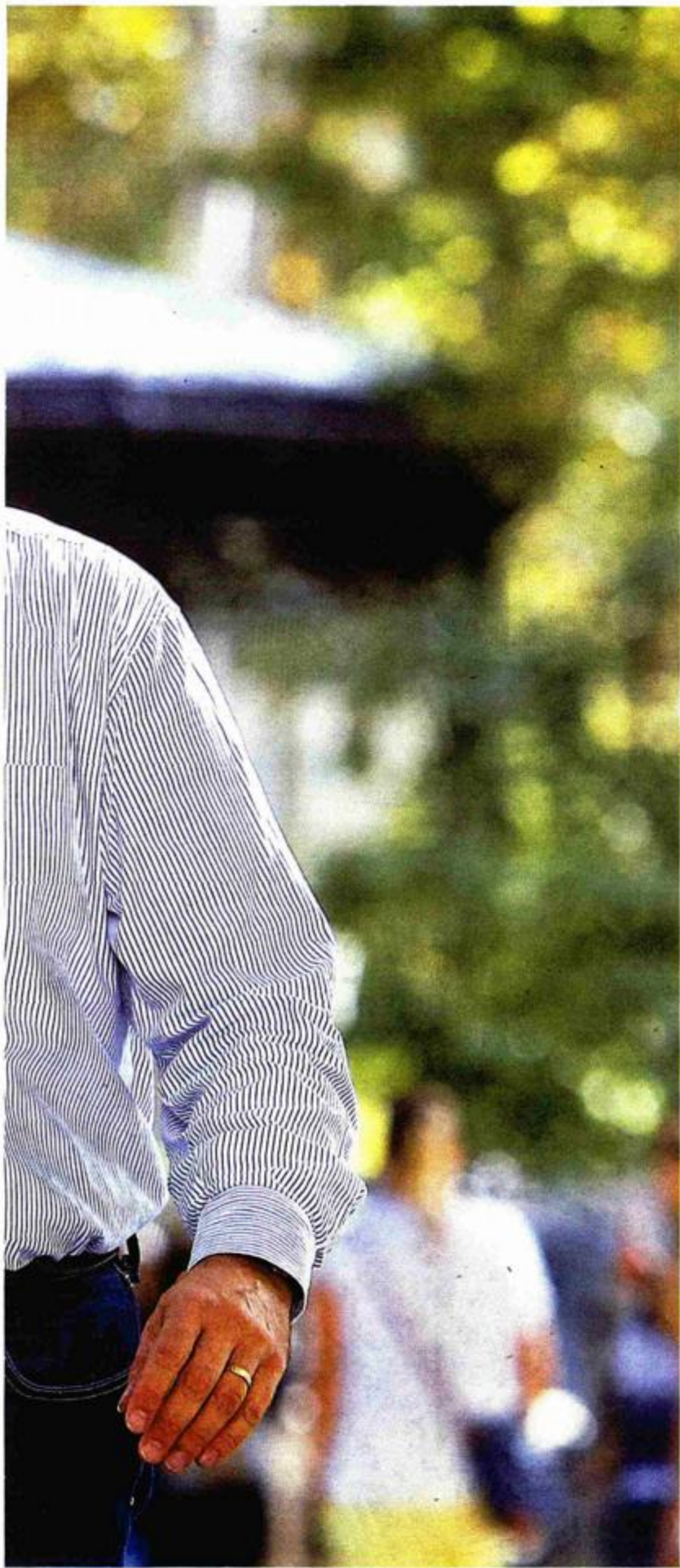
bude jasno da su temeljne institucije demokratskog društva osigurane od utjecaja političkog radikalizma otvrat će se prostor za novo profiliranje stranke.

» **Kako tumačite ovoliki broj kandidata za predsjednicu-predsjednika SDP-a? Komu odgovara mrvljenje glasova? Neki u ovom vide dokaz demokratskih potencijala unutar SDP-a, a čuo sam i komentare u stilu - uz osam kandidata rasut će se glasovi protivnika Milanovićeve politike, pa možda njihov kandidat na kraju i ne uđe u drugi krug?**

- Odgovor na to pitanje ne nalazi se negdje između krajnjih pretpostavki. S jedne strane stoji hipoteza da je broj kandidatura posljedica političkog inženjeringa, a s druge, kako je riječ o potpuno spontanom procesu izražavanja ambicija. Godine 2007. bilo nas je četvero kandidata, a evo devet godina kasnije ima nas dvaput više. Volio bih da je ovoliki broj kandidata pokazatelj da smo nakon devet godina i dvaput bolja stranka. SDP je prva stranka ko-

oj program i ambicije te dodaje da stranku ne kani voditi iz Bruxellesa, ali ni samo iz Zagreba

Veliku stranku poput SDP-a se uistinu ne može voditi samo s jednog mjesta. Bio to Bruxelles, Zagreb ili neki treći grad. U Europarlamentu bih se fokusirao na projekte koje sam ranije pokrenuo, poput brige o našim otocima, malim ribarima, ukidanju viza, zaštiti hrvatskih autohtonih proizvoda

važnima za interese Hrvatske, poput brige o našim otocima, malim ribarima, ukidanju viza, zaštiti hrvatskih autohtonih proizvoda i europskom putu BiH i Kosova. To su teme na kojima već tri godine surađujem sa zainteresiranim institucijama, građanima, stručnjacima, poduzetnicima i proizvođačima. Predsjednik SDP-a mora biti prisutan svugdje gdje se odlučuje o politici koja se primjenjuje i na Hrvatsku. To bi trebala biti dodana vrijednost mojoj kandidaturi, a ne ograničenje. To je pogotovo važno za predsjednika SDP-a koji u ovom mandatu nije zastupnik u Saboru.

» Oni koji Vas ne vole, kazat će - pa on je bio i gradonačelnik Velike Gorice, a zapravo je živio u Zagrebu?

- Rezultatu lokalnih izbora za gradonačelnika Velike Gorice 2009. godine odlučilo je, prije svega, pregrupiranje stranaka uoči kampanje. Lokalni HDZ, koji sam dvaput pobijedio u mandatu, okupio je tada vrlo široku koaliciju dok sam ja istovremeno ostao bez važnog partnera koji se opredijelio za samostalan nastup i izlazak iz zajedničkog projekta. "Inovativna" kampanja HDZ-a na tim izborima temeljila se, kao i cjelokupna njihova vlast u to vrijeme, na "inovativnom" laganju građanima.

PROGRAMSKA TRI 'ZA'

» Kakav SDP ustvari priželjkujete? Koje promjene u stranci biste prvo inicirali?

- SDP nakon niza poraza na izborima ne treba samo novo vodstvo. Stranka se mora obnoviti programski, statut prilagoditi demokratskim zahtjevima članstva, a organizacijski biti jače prisutna tamo gdje nas nema ili smo oslabili. SDP treba moći konačno doći na vlast i kada HDZ nije u rasulu kao 2000. i 2011. Sada je jasno da smo toliko oslabili da ne možemo pobijediti HDZ ni kada je u previranjima. Osim toga, SDP mora biti toliko uvjerljiv da može i sam, bez širokih koalicija, dobiti dostatnu podršku birača, a onda se nakon izbora eventualno opredjeljivati za odgovarajuće koalicijske partnere.

Moj program se može sažeti u tri "za": zaštitu ranjivih skupina u društvu, neovisno o njihovu radnom statusu, zastupanje radno ovisnog stanovništva pogotovo onih dijelova koji neopravdano otpadaju iz tržišne utakmice, te zagovaranje onih koji žive od stvaralaštva, znanja i poduzetništva šireći prostore za novi rad, kompetencije i konkurentnost.

» Je li SDP-u dio birača "ukrao" Živi zid, kao svojevrsna protestna opcija s vrlo konkretnom političkom "nišom", ojačan suradnjom s borcima protiv banaka? Je li, dakle, SDP, upadajući u zamku pokušaja da HDZ-u preotme dio birača centra, jednostavno propustio približiti se biračima s konkretnim socijalnim problemima?

- Prije svega, na temelju onoga kako se kampanja razvijala, nisam siguran da je SDP uopće imao održivu strategiju kako privući i zadržati politički centar. Dalje, nemojmo zaboravi-

Kandidatura kao logičan slijed

Što je bio presudni razlog koji Vas je motivirao za ulazak u aktualnu predsjedničku utrku? - SDP sam suosnivao i gradio zajedno sa svojim kolegama u teškim vremenima, gledao ga kako raste, prolazi različite faze. SDP je moja politička kuća. U ovih 26 godina sakupio sam raznoliko iskustvo na lokalnoj razini kao gradonačelnik Velike Gorice i vijećnik u skupštini Zagrebačke šupanije, bio sam ministar vanjskih poslova i zastupnik u Hrvatskom saboru. Kao potpredsjednik Parlamentarne skupštine OESS-a bio sam šef međunarodnih promatrača na izborima u Rusiji, Kazahstanu, Gruziji, Armeniji i Moldaviji dok posljednje tri godine zastupam hrvatske interese u Europskom parlamentu. U SDP-u sam bio i običan član bez funkcije i međunarodni tajnik, ali i predsjednik Glavnog odbora, a sada sam potpredsjednik stranke. Šaroliko je to, ali i konzistentno političko iskustvo što smatram svojom prednošću.

Pantovčak? Zašto ne! Ambicija nije grijeh

Javnost je posebno zaintrigirala Vaša izjava o spremnosti kandidiranja i na predsjedničkim izborima. Posebno buni formulacija "ako ne budem izabran za predsjednika SDP-a, spreman sam preuzeti i tu kandidaturu". Što ste zapravo htjeli reći? - Htio sam na direktno pitanje odgovoriti da imam iskustva i spremnosti za tu ozbiljnu dužnost. Mislim da nije grijeh pokazati političku ambiciju.

viti da je Most prva opcija tzv. trećeg puta koja se dva puta potvrdila na parlamentarnim izborima. I to nakon bizarnog iskustva koje su nam priuštili u zajedničkoj vladi s HDZ-om. I ne samo to, osim Mosta sada se na izborima afirmirao i Živi zid, opcija koja reflektira frustracije različitih gubitnika i nezadovoljnika hrvatskih tranzicija. Na osnovi toga došlo je do artikulacije otpora ugroženih društvenih slojeva koji duže vrijeme osjećaju da više nemaju podršku velikih mainstream stranaka.

VELIKA KOALICIJA NIJE REALNA

» Kako mislite vratiti birače koji su se okrenuli trećim opcijama, a možda su nekad simpatizirali SDP? Kako pridobiti mlađe generacije koje u dvjema našim najvećim strankama sve više vide utvrde elitizma, karijerizma i omraženih "uhleba"?

- SDP treba svojim politikama i političkim projektima ponuditi zaštitu onima kojima je ona potrebna, da treba zastupati radno ovisno stanovništvo te zagovarati sve one koji žive od znanja, poduzetništva i stvaralaštva. To trebaju biti stupovi politike SDP-a kao jasni derivati naših socijaldemokratskih vrijednosti - slobode, jednakosti, pravde i solidarnosti. Ta čvrsta sidra SDP-a ujedno su i polazište, ali i trebaju biti orijentir svih naših javnih politika. Kada govorimo o mladim generacijama, situacija je nešto kompleksnija i to govorim i kao političar, ali i kao sociolog. Relevantna istraživanja pokazuju ka-

ko su mlade generacije nešto konzervativnije od generacija svojih roditelja i to je poseban izazov za sve nas s lijeve strane političkog spektra.

» Zasad su kod nas treće opcije populističke s antipolitičkom i socijalnom notom. Imamo li i mi razloga strepiti od pojave i jačanja ekstremno-desničarskih opcija, kao u dobrom dijelu zapadne Europe?

- Pojavu desnog radikalizma u nas donosi činjenica da Hrvatska već godinama živi u uvjetima ekonomske stagnacije, degradacije mnogih socijalnih i društvenih standarda uz zaostrene političke odnose, koje, kako se možemo uvjeriti, često nadilaze okvire izbornih kampanja. Uzroci pojave ekstremističkih opcija kod nas i u Europi nisu isti, tek se djelomično preklapaju, ali su u posljedicama podjednako društveno razorni. Kod nas se desnica, recimo, ne hrani toliko antiimigracijskim sentimentima, ali zato tvrdokorno reinterpreta uzroke i posljedice Drugog svjetskog rata.

» Treba li povremene pokušaje povijesnog revizionizma ignorirati ili im treba davati naročitu pozornost?

- Na pokušaje relativizacije povijesne odgovornosti na rat i zločine treba pravodobno reagirati i ne smije ih se ignorirati. Revizionisti se nadaju da više puta izgovorena laž postaje istinom, pogotovo ako se ugradi u obrazovni sustav ili kad postaju prešutna stajališta u nekim institucijama. Hrvatski Ustav je jasan, kao što je i jasno da je antifašizam u temeljima suvremene hrvatske državnosti.

» U obje nedavne kampanje spominjala se i ideja-mogućnost tzv. velike koalicije između HDZ-a i SDP-a. Što mislite o tome?

- Velika koalicija danas nije realna politička opcija. Ne treba ni priželjkivati okolnosti u kojima bi ona bila prijeko potrebna. Za zdravlje višestranačkog sustava potrebno je moći reflektirati interesne i svjetonazorske razlike različitih skupina u društvu. Ono što nam je zaista hitno potrebno je velika promjena u načinu komuniciranja između političkih takmaca. Time bi se vjerojatno uvjerljivije potaklo pozitivni razvoj ukupne političke kulture nego velikom koalicijom bez opravdane svrhe.

» Kakvu ste suradnju imali s Andrejem Plenkovićem u Europskom parlamentu? Davoru Stieru ste napisali predgovor u njegovoj posljednjoj studiji-knjizi, dakle, očito dobro surađujete i s političkim neistomišljenicima? Ne bojite se da će vam to neki i u SDP-u zamjeriti?

- Držim se načela da istina i dobrobit rijetko kada sjede samo na jednoj strani pregovaračkog stola. Kao predsjednik Izaslanstva za odnose s BiH i Kosovom, zajedno s kolegom Plenkovićem i drugim zastupnicima, organizirao sam u Bruxellesu konferenciju o europskoj budućnosti BiH nakon 20 godina Dayton. S kolegom Stierom uputio sam zajedničko pitanje povjereniku Füleu zauzimajući se za institucionalnu ravnopravnost Hrvata u BiH. Mislim da je vrijeme pokazalo da takve inicijative mogu samo koristiti hrvatskim građanima. U Europski parlament uz svoje sličnosti, ponijeli smo i svoje političke razlike. No, razlike ne smiju postati prepreke koje onemogućavaju dijalog, posebice kada je riječ o suradnji za hrvatske interese. Ne mislim da sam zbog toga manje socijaldemokrat i SDP-ovac. Upravo suprotno.

ja je primijenila načelo "jedan član, jedan glas". Drugi imaju ili samo jednog kandidata ili jednostavno rukopolože novog predsjednika. Volio bih kada bi ova unutarstranačka kampanja bila okvir za razgovor o potrebnom smjeru promjena unutar SDP-a.

» Da riješimo odmah i breme priča o "vodenju stranke iz Bruxellesa". Podsjetimo, Bruxelles je pod nos Milanoviću u prethodnoj kampanji gurao HDZ, u prošloj je to Milanović nabijao na nos Plenkoviću, a evo, sada neki SDP-ovci Vama spočitavaju da se stranku ne može voditi iz Belgije. Kanite li, dakle, zadržati mandat eurozastupnika ako pobijedite?

- Veliku stranku poput SDP-a se uistinu ne može voditi samo s jednog mjesta. Bio to Bruxelles, Zagreb ili neki treći grad. No, ja nikada ni nisam očitovao namjeru voditi SDP iz jednog mjesta, i to iz Bruxellesa. Drugo su spinovi, projekcije, ali očito vrlo utjecajni. Angažman u Europskom parlamentu fokusirao bih samo na projekte koje sam pokrenuo i koje smatram

Držim se načela da istina i dobrobit rijetko kada sjede na jednoj strani pregovaračkog stola. Surađivao sam u EP-u i s Andrejem Plenkovićem i s Davorom Stierom. Takve inicijative mogu samo koristiti hrvatskim građanima. Razlike među nama ne smiju postati prepreke, posebice kada je riječ o suradnji za hrvatske interese